

GÖRSELLERLE DESTEKLENMİŞ ALTI ŞAPKA DÜŞÜNME TEKİNİNİN ÖĞRENCİLERİN KONUŞMA BECERİLERİNİ GELİŞTİRMESİNE ETKİSİ

*Salih ORHAN**
*Abdülkadir KIRBAŞ***
*Yakup TOPAL****

ÖZET

Eğitimin en temel hedeflerinden biri de insanın kendisini ifade edebilmesini ve toplumsal bir varlık olarak toplumun diğer bireyleriyle iletişim kurabilmesini sağlamaktır. Bu anlamda bireyler günlük hayatta en çok konuşma becerisinden faydalanmaktadırlar. Geliştirilebilir bir dil becerisi olan konuşmanın daha etkili olarak kullanılabilmesi için çeşitli yöntemler kullanılmaktadır.

Bu araştırmanın temel amacı, ilköğretim öğrencilerinin konuşma becerilerini geliştirmede görsellerle desteklenmiş altı şapkalı düşünme tekniğinin geleneksel yöntemle göre etkisini belirlemektir. Bu amaçla, bu teknik ilköğretim 8. sınıf öğrencilerine 4 hafta süreyle 'Bilim ve Teknoloji' temasında uygulanmıştır. Araştırmanın verileri "Konuşma Becerisi Gözlem Formu" (Orhan, 2010) aracılığıyla toplanmıştır. Deney grubunda görsellerle desteklenmiş konuşma çalışmaları yapılırken, kontrol grubunda ise geleneksel yöntemle göre konuşma çalışmaları yapılmıştır. Bu bağlamda deney grubundaki öğrencilere öncelikle yöntem hakkında bilgi verilmiş, öğrencilerin bu yöntemi nasıl uygulayacakları araştırmacı tarafından öğrencilere anlatılmıştır. Daha sonra altı şapkalı düşünme tekniğinin her bir rengi için belirlenen resimler öğrencilere dağıtılarak konuşma çalışması yaptırılmıştır. Araştırmanın verileri SPSS 19.0 ile değerlendirilmiş, grupların kendi içinde ön test-son test karşılaştırmaları için ise "ilişkili Ölçümler için Wilcoxon işaretli Sıralar Testi" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda 'konuşma kurallarını uygulama, sesini ve beden dilini etkili kullanma, hazırlıklı konuşmalar yapma, kendi konuşmasını değerlendirme' gibi Türkçe Ders Programı'nda yer alan konuşma amaç ve kazanımlarını geliştirmede deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre daha başarılı olduğu tespit edilmiş ve çeşitli öneriler getirilerek öğretmenlerin konuşma becerisi ile ilgili uygulamalarda bu yöntemi kullanabilecekleri ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Görsel materyaller, altı şapka düşünme tekniği, konuşma becerileri, konuşma amaç ve kazanımları.

* MEB. Öğretmen. El-mek: salihorhan2009@hotmail.com

** Yrd. Doç. Dr., Gümüşhane Ü. Edebiyat Fak. Türk Dili ve Ed. Böl. El-mek: kadir_smk@hotmail.com

*** Yrd. Doç. Dr., Gümüşhane Ü. Edebiyat Fak. Türk Dili ve Ed. Böl. El-mek: yakuptopal@gumushane.edu.tr

SIX THINKING HATS TECHNIQUE SUPPORTED VISUALS EFFECTS OF STUDENTS' SPEAKING SKILLS DEVELOP

ABSTRACT

One of the most fundamental goals of education and social being able to express oneself to communicate as a society to provide others. In this sense, individuals benefit from the ability to talk in daily life the most. Speaking a language skill can be developed which are used in a variety of methods to be used more effectively.

The main objective of this study, elementary school students improve their speaking skills supported by visuals than the traditional method to determine the effect of six hat thinking techniques. The primary purpose of research 8th grade students for a period of four weeks 'of Science and Technology' theme applied_The data "Speaking Observation Form" (Orhan, 2010) collected the data._Visuals supported by the experimental group, while speaking activities, speaking in the control group were carried out according to conventional method. In this context, information about the method, first given to students in the experimental group, how to implement this method, the researcher explained to the students by students. Then, for each color of the six hat thinking techniques were made in the speech handed out pictures to students. The data were evaluated with SPSS 19.0, to compare with those of the pre-test and post-test "for the measurements associated with the Wilcoxon signed Ranks Test" was used._As a result 'speech rules, Effective use of voice and body language, be prepared to make speeches, their speech evaluation' goals and achievements, such as the development of speech in the Turkish Course Programme of the experimental group students was found to be more successful than the control group students and and a variety of applications related to proposing and speaking skills teachers can use this method unless otherwise indicated.

Key Words: Visual materials, the six thinking hats technique, speaking skills, objectives and achievements of speech.

Giriş

Toplumsal bir varlık olarak insan için diğer insanlarla iletişim kurmak önemli bir ihtiyaçtır. İletişim bir mesajın gönderici tarafından belirli bir kanal vasıtasıyla alıcıya gönderilmesi olarak tanımlanabilir. Bunun en kestirme ve etkili yolu ise konuşmadır. "Konuşma çağlar boyunca insanın insanla ilişkilerini düzenlemede, kişilerin birbirini etkilemede önemli bir yere sahip olmuştur"(Sever, 1997:20). Hayatımızın en önemli ihtiyaçlarından biri olan konuşma şu şekillerde tanımlanabilir:

"Konuşmak; dinleyicilere karşı kimsenin belli bir konu üzerinde söylediği sözlere denir" (Karaalioğlu, 1987:313). "Duygu, düşünce ve dilekleri görsel, işitsel öğeler aracılığı ile karşımızdakine iletmek, açıklamak, dışa vurmaktır"(Taşer, 2000:27). Konuşmanın zihinsel yönünü ön plana çıkaran Adalı, (2003.27)'de "Konuşma, zihinsel bir çabayla, zihinsel birikimle oluşturulan iletinin dil aracılığıyla karşındakine sunulmasıdır." demektedir. Konuşma söze dayalı bir eylemdir.

Turkish Studies

“Sözlü anlatıma ‘konuşma’ da diyoruz. Konuşma kişinin duygu ve düşüncelerini sözle bildirmesidir” (Kavcar ve diğerleri, 1998:57).

Konuşmanın temel amacı konuşmacı ile dinleyici arasındaki anlaşmayı sağlamasıdır. “İnsanlar arasındaki en önemli etkileşim aracı olan konuşmanın amacı, konuşmacının temelde söylediklerinin dinleyici tarafından algılanmasıdır. İnsan beyninde karmaşık işlemler oluşturup ses organları ile karşı tarafa gönderilen mesajın dinleyicinin kulağıyla işitilip algılanması ve anlamlandırılmasıyla konuşma başlar”(Orhan, 2010: 14).

Bir iletişim aracı olarak konuşmanın çeşitli unsurları bulunmaktadır. Bu unsurlardan bazıları şunlardır:

1. Konuşma görsel bir davranıştır. “Konuşmacının, dinleyicinin duygu ve düşüncelerini etkilemek amacıyla güden her türlü görünür davranıştır. Hareketler, duruş, genel gövdesel eylem, jestler, mimikler konuşmacının görünür davranışlarıdır” (Ergin ve Birol, 2000: 92).

2. Konuşma, konuşmacının duygusal derinliğini göstermektedir. “ Konuşma anında bedensel hareketlerden yeterince yararlanmayan konuşmacının duygu derinliğinden yoksun olduğu, güvensiz, hasta ya da utangaç olduğu düşünülür” (Ergin ve Birol, 2000: 92).

Görsel davranışların yerli, yerinde kullanılması konuşmada iletişimin sağlıklı kurulabilmesi açısından önemli bir yere sahiptir. “ Bir taraftan görsel davranışları yerli yerinde kullanarak dinleyicilerin dikkatini konuştuğumuz şeye toplarken diğer taraftan da görsel davranışlarda gösterişe girmemeye ve bundan kaçınmaya çalışılmalıdır. Zira bu durum karşıdaki dinleyiciyi olumsuz etkiler ve dinleyicinin motivasyonunun bozulmasına sebep olur” (Orhan, 2010:15). Bu konuyla ilgili olarak Birol ve Ergin (2000: 92)’de: “Jestler de bir düşünceyi iletmede içten gelen bir arzuyla kullanılmalı ancak çok fazla göz alıcı olmamalıdır.” diyerek görselliğin düşünceyi iletmede etkili fakat dinleyicinin konudan kopmasına sebep olabilecek kadar süslü olmaması gerektiğini ifade eder. Bu anlamda konuşmacının vücut dilini kullanmasının büyük bir önemi vardır. Çünkü vücut dili ile anlatılan konunun paralellik göstermesi gerekmektedir.

Konuşmada büyük bir önemi bulunana konulardan biri de sestir. Aynı zamanda kişiliğin de bir göstergesi olan seste bulunması gereken özellikler şunlardır:

- 1- İyi bir ses işitilebilir olmalıdır.
- 2- İyi bir ses doğal olmalıdır.
- 3- İti bir ses açık, anlaşılır ve net olmalıdır.
- 4- İyi bir ses pürüzlü olmamalıdır.
- 5- İyi bir seste hoşça giderlik bulunmalıdır.

Konuşmanın fiziksel ve zihinsel yönü birlikte düşünülmelidir. Zihinsel gelişim ile dilin gelişimi dolayısıyla da konuşma arasında bir paralellik bulunmaktadır. Diğer taraftan da konuşmanın gelişimi zihinsel gelişimi etkilemektedir. “Konuşma, zihinde başlayan ve düşüncelerin sözle ifade edilmesiyle tamamlanan bir süreçtir. Bu sürece zihinsel işlemlerle başlanmakta ve öncelikle zihinde yapılandırılmış bilgiler gözden geçirilmektedir. Bu sırada konuşmanın amacı, yöntemi, konusu ve sınırları belirlemektedir. Ardından aktarılacak bilgiler seçilmektedir. Seçilen bilgiler çeşitli zihinsel işlemlerden geçirilmektedir. Bu işlemler sıralama, sınıflama, ilişki kurma, eleştirme, analiz-sentez yapma ve değerlendirmedir. Bu işlemler sonucunda düzenlenen bilgiler cümlelere, kelimelere, hecelere ve seslere dökülerek aktarılmaktadır” (Erdem ve Deniz, 2008: 78).

Konuşmanın diğer önemli bir yönü ise Türkçe öğretimine kaynaklık etmesidir. Zira okuma ve yazmanın çıkış noktasını konuşma oluşturmaktadır. Dolayısıyla konuşma kendisi dışındaki, dil becerileri açısından son derece önemlidir. “Sözlü veya sözel olmayan iletişim durumlarına düzenli olarak katılmak öğrencinin dil ve zihinsel becerilerini geliştirmektedir” (Güneş, 2007: 99).

Gerek fiziksel gerekse zihinsel yönü bulunan konuşma becerisinin geliştirilmesi ve kişinin etkili ve doğru konuşma becerisi kazanması ana dil eğitiminin temel amaçları arasında yer almaktadır. Çünkü günlük yaşamımızda konuşma becerisi gelişmiş ve güzel etkili konuşabilen insanların diğer insanlar üzerinde daha büyük bir etkiye sahip olduklarını görmekteyiz. “Ana dil eğitimi derslerinin bir amacı da, öğrencilere düşünce ve duygularını dil kurallarına uygun, doğru ve etkili bir biçimde sözlü olarak anlatma becerisi kazandırmaktır” (Özbay, 2006: 112).

İnsan hayatında bu denli önemli bir yere sahip olan konuşma becerisi doğuştan getirilen ancak eğitimle geliştirilebilen bir davranıştır. Daha doğrusu etkili ve doğru konuşma eğitim vasıtasıyla geliştirilebilen bir beceridir. “Her beceri gibi konuşma becerisi de eğitimle gelişir. Konuşma eğitiminden kasıt, insanın duygu, düşünce ve isteklerini anlatır hale gelmesidir. Çocuklar belli konuşma alışkanlıkları edinerek okula gelirler. Ailenin gelenek, görenek ve alışkanlıkları sınırı içinde gelişen bir konuşma eğitiminden geçirilirler” (Sever, 1997: 20). İşte konuşma eğitiminde geçmişten getirilen konuşma alışkanlıklarından faydalanılabileceği gibi geçmişten kalan aksaklıklar da giderilmeye çalışılmaktadır. “ Öğrencilere verilecek konuşma eğitimi; onların rahat, kolay, akıcı konuşabilmelerini sağlayacak nitelikte olmalıdır. Bunun için öncelikle öğrencilerin bilgi eksiklikleri giderilmeli ve ardından onlara günlük hayattaki gerçek iletişim durumları göz önünde bulundurularak uygulamalar yaptırılmalıdır” (Richards, 2003: 2). Konuşma becerisinin eğitim yoluyla geliştirilmesi bu eğitimi gerekli ve bir anlamda zorunlu kılmaktadır. Zira günümüzde en fazla ihtiyaç duyduğumuz hususların başında doğru ve etkili iletişim gelmektedir. Korkmaz, (1996: 43) bu konuda “İletişim teknolojisindeki hızlı gelişmeler, dünyayı küçültmüş ve anlaşma aracı olarak kişiler arasındaki ilişkileri düzenleyen konuşmaya doğrudan büyük görevler yüklemiştir. İşte bu yüzden okullarda konuşma becerisi üzerinde özenle durulmalıdır. Okul, iletişim engellerini kaldırıp bireylerin iletişim becerilerini geliştiremezse bu durum, bireyler ve kuşaklar arası çatışma ihtimalinin ortaya çıkmasına zemin hazırlayacaktır.” diyerek konuşma eğitiminin önemini vurgulamaktadır. Bu kadar ehemmiyet arz eden bir becerinin nasıl kazandırılacağı ve hangi yöntemler kullanılarak kazandırılması gerektiği üzerinde durulması gereken asıl konudur.

Bu becerinin eğitiminde ve kazandırılmasında ana dili öğretmenine büyük görevler düşmektedir. Çünkü öğretmenin derste yapacağı etkinlikler ve bu etkinliklerin uygulanmasında kullanılacak yöntem ve tekniklerin seçimi ve uygulanışı konuşma eğitiminde temel oluşturmaktadır. Öğretmen, konuşma eğitiminin temel amacı olan “kişinin duygu ve düşüncelerini başkalarına kimi zaman anında (hazırlıksız olarak), kimi zaman da hazırlıklı olarak rahatlıkla ifade edebilmesini sağlamak” (Yalçın, 2002: 136-144)’ı yine konuşma eğitimini etkileyen faktörleri de en iyi bilen ve uygulayıcı olarak hangi yöntem ve tekniğin uygulanacağına karar veren kişidir. Bu bağlamda kullanılabilecek yöntemlerden biri de “altı şapka düşünme tekniği”dir.

Altı Şapka Düşünme Tekniği

Genelde eğitimin özelde ise Türkçe eğitiminin temel hedeflerinden bazıları da öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek, topluluk içinde kendini daha rahat ve etkili olarak ifade edebilmek, empati yaparak doğru ve etkili iletişim kurmak, ele aldığı herhangi bir konuyu her yönüyle ele alarak karşısındakine aktarabilmesi olarak sıralanabilir. İşte bu kazanımların elde edilebilmesinde kullanılabilecek yöntemlerden biri de “altı şapka düşünme tekniği” dir. Altı şapka düşünme tekniği” Edward de Bono’nun geliştirdiği, öğrencilerde yaratıcılığı ve empati yeteneğini geliştirmeyi amaçlayan bir tekniktir.” (Tan, 2006:131)

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/3, Summer, 2012

Altı şapka düşünme tekniğinin temel hedeflerinden biri de öğrencilerde eleştirel düşünme yeteneğini geliştirmektir. Çünkü eleştirel düşünme insanın problemler karşısındaki tutumlarını ve problemlere uygun çözüm yolları bulmalarını sağlayabilen ve geliştirilebilen bir beceridir. Aslında bu becerinin geliştirilmesi bir zorunluluk da taşımaktadır. Zira "bazı bireyler bu kapasiteye sahip oldukları halde çoğu zaman düşünmemektedir ve düşünme tembelliği diyebileceğimiz bir davranış sergilemektedir." (Gander ve Gardiner, 1993; Aybek, 2006: 46)

Konuşma esnasında konuya her yönüyle bakılamaması - böylelikle karşıdaki dinleyiciyi konu hakkında yeterince bilgilendirememek- ve konuyu sistematik olarak aktaramamak iletişimin önündeki önemli engellerdir. Konuşma eğitiminde bu engellerin kaldırılmaya çalışılması gerekmektedir. Bu da ancak bunu sağlayabilecek bir teknik kullanılmasıyla mümkündür ki altı şapka düşünme tekniği bunu sağlayabilecek bir tekniktir. "Altı şapkalı düşünme, düşünce ve önerilerin belirli bir düzen içinde sunulması ve sistematikleştirilmesi için kullanılan bir tekniktir. Şapkalar, düşüncenin ayrıştırılması için kullanılan birer semboldür. Şapkanın rengi değiştiğinde rengin simgelediği düşüncelerin belirli bir düzen içerisinde sırasıyla aktarılması beklenir." (Yavuz, 2005: 80)

Düşünme ve karar verme sürecinde dolayısıyla konuşma sırasında karşılaşılan problemlerden biri de duyguların kontrol edilmesinde zorluklarla karşılaşılmasıdır. Altı şapka düşünme tekniği duyguları kontrol altına alarak bu problemin ortadan kaldırılmasında konuşmacıya yardımcı olmaktadır. "Verilen probleme çözüm üretme, yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik bir tekniktir. Duyguların düşünme ve karar sürecine etki ettiği bilinmektedir. Bu teknikle duygulara kontrol altına alınarak düşünme ve karar verme sürecinin sağlıklı bir şekilde işlemesi tasarlanmaktadır. Doğrudan bireyin duygularını yansıtması istendiğinde birey eleştiri kaygısı ile çekingen tavır sergileyebilirken, tarafsız olarak algıladığı farklı renkteki şapkaları kullanarak duygularını kolayca yansıtılabilmektedir (Edt. Arslan ve diğerleri, 2007: 212).

Çağdaş eğitim modellerinin en önemli yanlarından biri de hiç kuşku yok ki öğrenci merkezli olmalarıdır. Yani öğrenci merkeze alınarak öğrenme süreci öğrenciye bağlı olarak öğrenci aktif kılınarak yürütülmektedir. Böylece sorgulayan, eleştiren, düşünen, çözüm getiren bireylerin yetiştirilmesi amaçlanır. Bu teknik öğrenciyi merkeze alarak bu becerileri kazanmasına yardımcı olan bir tekniktir. Zira bu teknikte her farklı renk farklı bir düşünme olanağı sunmaktadır öğrenciye.

Altı şapka düşünme tekniğinde birbirinden farklı olarak altı renk kullanılır. Her renk farklı bir düşünmeye ait birer semboldür. "Altı değişik şapkanın oluşturduğu sembolik yapı, bir kişiden (kendimiz dâhil) olaya farklı bir açıdan bakmasını istemek için, kolayca kullanılabilir, uygun bir yöntem sunmaktadır. Ayrıca bu yöntemle kişinin olumlu ya da olumsuz düşünmesi, yaratıcı olması ya da duygusal bir tepki vermesi istenebilir." (Erginer, 2000; Koray, 2004:3)

Altı şapka düşünme yöntemi; kolayca uygulanabildiği için kolayca öğretilmesi, farklı düşüncelerin birbirine karışmasını engellemesi, öğrencilerin tek tip düşünme yerine farklı düşünmelerine imkân tanınması, konunun bütün yönlerine bakabilme olanağı sağlama, tartışmasının bir noktaya takılarak kısırlaşmasının önlenmesi ve karar vermeyi kolaylaştırması yönleriyle oldukça faydalı bir yöntemdir. Orhan (2010: 68-70)'de bu yöntemin amaçlarını şöyle sıralamaktadır:

- 1- Düşünme sürecine odaklanarak düşünceyi geliştirmek.
- 2- Yaratıcılığı cesaretlendirerek paralel ve yanal düşünmeyi hedefler.
- 3- Düşünürün her seferinde sadece bir şeyle uğraşmasını sağlayarak düşünme faaliyetini sadeleştirir.

Turkish Studies

4- Gereklî düşünme biçimlerine istenildiği anda geçiş yapmayı sağlamak.

5- Karar verme becerisini geliştirir.

6- Bireylere düşünme yollarını öğretir.

7- Kendisini, karşısındakinin yerine koyabilmeyi oynayarak öğretir.

Bu amaçlara ilave olarak Arslan ve diğeri (2007:213)'te şunu ifade etmektedir: “Bireyin egolarından kurtularak çok yönlü düşünme becerilerini geliştirmesi ile etkin katılım sürecini işler. Tartışma sürecinin gelişimine katkıda bulunur.”

Altı düşünme tekniğinde kullanılan renkler ve özellikleri hakkında şunlar söylenebilir:

1- Beyaz şapka: Bu şapkada tarafsızlık hakimdir. Bu şapka takıldığında konuşmacı herhangi bir tarafta yer almaz. Gerçeklere nesnel yaklaşılır. ”Her türlü bilginin yansız biçimde ortaya konduğu şapkadır. Duruma ilişkin verilerin dökümünün yapıldığı aşamadır.” (Arslan ve diğeri, 2007:212)

2- Kırmızı şapka: Bu renk öfkeyi ve tutkuyu çağırır. Duygusal bir bakış açısıyla konuya yaklaşılmasını sağlar. Bu şapkayı takan hiçbir açıklama yapmaksızın duygu ve düşüncelerini açıklayabilir. Bu da öğrencilerin en çok sıkıntı çektikleri konuşurken kendi duygularını gizleme zorunluluğunu ortadan kaldırarak istedikleri gibi düşüncelerini açıklama fırsatını öğrencilere sunar.

3- Siyah şapka: Siyah karamsarlık ve olumsuzluğun simgesi olarak kullanılır. Siyah şapka ele alınan konuyu olumsuz yanlarını ve tehlikelerini dile getirerek alınacak tedbirler hususunda konuşmacıyı güdelemektedir.

4- Sarı şapka: Güneşin rengi olan sarı aydınlık olmayı temsil eder. Bu yönüyle olumluluk bildirmektedir. Bu şapka ile konunun olumlu tarafları ön plana çıkarılır.

5- Yeşil şapka: Yeşil şapka üretkenliğin rengidir. Bu şapka takıldıktan sonra konu ile ilgili öneri ve alternatifler sunulur.

6- Mavi şapka: Bütün renkleri kapsamaktadır ve serinkanlılığı temsil eder. “Mavi şapka işlevsel zekâyı temsil eder. Geniş ve farklı görüşlerin sentezidir, evrensel bir görüş açısı kazandırır. Düşünce sistematize edilir. Mavi şapka zekâsına erişildiğinde, öğrenciler farklı durumları karşılaştırabilir, uzlaştırabilir ve en iyi fikirlere ulaşabilir.” (Akınoğlu ve diğeri, 2007:216)

Altı şapka düşünme tekniğinin temelinde yer alan her bir her bir rengin bir düşünceyi desteklemesine ilave olarak bu çalışmada her bir rengi bir görselle destekleyerek öğrencilerin konuşma becerileri geliştirilmeye çalışılmıştır. Görsellerin dil becerileri üzerinde etkili olduğu değişik araştırmalarla ispatlanmıştır. Burada görseller hakkında kısa bir bilgi vererek konuyu daha açık hale getirmeye çalışalım.

Görseller hayatımızın her alanında kullanılmakta ve etkisi hemen her gün artmaktadır.” Bilgisayar, televizyon, tabela, pano, video gibi teknolojik görsel araçlar ev ve iş hayatımızın her alanında ve aşamasında büyük bir önem arz etmektedir.”(Kırbaş ve Orhan,2011:707) “Bugün ABD’de bir öğrenci, 21 yaşına kadar ortalama 10 bin saat video oyunu oynamakta ve cep telefonu ile konuşmakta, 200 bin adet e-posta mesajı almakta ya da göndermektedir. İki yaşından küçük her dört çocuktan birisinin yatak odasında televizyon bulunmaktadır. 13–19 yaşları arasında bir genç, ortalama 22 bin saat televizyon izlemektedir (Prensky, 2001; Bleed, 2005). Ülkemizde ise, bir evde günlük olarak TV yaklaşık yedi saat açık kalmakta ve çocuklar haftada ortalama 25 saat TV izlemektedirler (İşman,2003; Çam, 2006). Teknoloji ürünü görsellerin çocuk ve gençlerin

Turkish Studies

yaşamlarında ne denli etkili olduğunu gösteren bu durumun, yeni neslin zihinsel süreçleri ve uyarılmışlık düzeyleri üzerinde etkili olduğu ve onların doğasını değiştirdiği belirtilmektedir (Bleed, 2005; Sankey, 2002; White, 1987; Akpınar, 2009: 39).” Yaşantımızın bu kadar içinde olan ve bizi etkileyen görsellerin eğitimde en etkili şekilde kullanımı her kademedeki özellikle de akademik seviyedeki eğitimcilerin üzerinde durdukları /durmaları gereken konulardandır.

“Görsel imajlar, öğrencilerin karmaşık bilgileri ve soyut kavramları daha iyi öğrenmelerini sağlar” (Uzuner, Aktaş, Albayrak, 2010: 723). Altı şapka düşünme tekniğinin temel hedeflerinden biri de öğrenciler için anlatılacak konu ile ilgili değişik bakış açıları sunarak onların duygu ve düşüncelerini daha etkili olarak anlatma olanağı sunmasıdır. Çünkü öğrenciler kendileri açısından karmaşıklık ifade eden konuları açıklamakta zorluk çekmektedir. Görseller ile altı şapka yöntemi arasındaki bu paralellik ikisinin birlikte kullanımında daha etkili sonuçlar doğuracaktır.

Altı şapka düşünme tekniği öğrenciye konunun her yönünü hatırlatmakla beraber öğrencinin özellikle konuyla ilgili bilgi ve kelime hazinesi problemini gidermekte yetersiz kalabilir. İşte bu noktada öğrencinin daha etkin olarak konuya katılımını sağlamada konuyla ilgili kullanılan görseller önemli bir ipucu olacaktır. “Nitekim anlatımda sözcüklerin yetersiz kaldığı ve onlara açıklık kazandırmak gerektiği durumlarda resim, fotoğraf ve grafikler kullanmak gereklidir. Sözel bir konunun resim ve fotoğraflarla desteklenmesi dikkati konu üzerinde topladığı gibi, daha somut ve gerçekçi bir şekilde sunulmasını sağlar” (Uzuner, Aktaş ve Albayrak, 2010: 723).

Görseller ile altı şapka düşünme tekniğinin ortak özelliklerinden her ikisinin de yaratıcı düşünme becerisini geliştirici etkiye sahip olması, hayal dünyalarını zenginleştirilmesi, insanın duygu dünyasına hitap etmesi gibi özellikler bunların birlikte kullanımı ile daha da gelişerek kişinin kendisini doğru ve etkili bir şekilde ifade etmesinde ona yardımcı olacaktır. Zira resimler de altı şapka düşünme tekniği gibi kişinin kendisini ifade etmesinde önemli bir role sahiptir. “Türkçe dersinde resimlemeler, dinlediğini/okuduğunu anlama becerilerini geliştirmeye dönük etkinlikler sırasında, metnin dinlenmesi/ okunmasından önce ön bilgilerin hatırlatılması, dikkatin çekilmesi, dinleme/okuma yoluyla varılacak sonucun somutlaştırılması gibi farklı amaçlarla kullanılabilir. Ayrıca öğrencilerin sözlü ve yazılı anlatım becerilerinin geliştirilmesi için de görsel imajlardan yararlanılabilir” (Demirel 2005: 59).

Bütün dil becerilerinde olduğu gibi konuşma eğitiminde de duyu organlarının kullanımı çok önemlidir. Dolayısıyla bir konuşma esnasında ne kadar çok duyu organı kullanılırsa konuşma hem etkili hem kolay olur ve konuşmacı daha rahat davranma olanağını yakalar. Bu da konuşmacının sunmak istediği mesajı daha rahat sunmasını ve karşısındakini ikna edebilmesini sağlar. Görseller hem konuşmacı hem de dinleyicilerin konuya hâkim olmalarını ve bir anlamda konuyu somutlaştırmalarını sağlayıcı etkiye sahiptir. Ayrıca eğitimde bireysel farklılıklara dikkat edilmesi de önemlidir. Bazı öğrenciler için bir konu anlatılırken öğrenilebiliyor veya kavranabiliyorken bazıları için gördüğünü öğrenme veya kavrama daha kolaydır. “Öğrenmenin daha kolay sağlanabilmesi için çoklu ortamların etkili bir şekilde tasarlanması ve bilginin farklı kanallarda (görsel ve işitsel) işlenmesine uygun zihinsel modellerin yapılandırılması gerekmektedir. Yaygın olarak kullanılmaya başlanan çoklu ortamları etkili, verimli ve çekici hale getirebilmek ve özellikle öğrenmeyi güçleştiren aşırı bilişsel yüklenme problemini ortadan kaldırmak için belirlenen ilkeler ışığında tasarımlar gerçekleştirilmelidir” (Ozan, 2008: 910).

Araştırmanın Amacı

İnsan hayatında önemli bir yere sahip olan konuşma becerisinin eğitim yoluyla geliştirilmesi eğitimin önemli hedefleri arasındadır. Bunu yaparken kullanılması gereken yöntem ve tekniğin doğru seçimi hedefe ulaşılabilmesi açısından dikkat edilmesi gereken bir durumdur.

Turkish Studies

“Öğrenme – öğretme yöntemi, öğretim faaliyetleri planlanırken belirlenmesi gereken önemli bir öğedir. Çünkü hedef-davranışlar öğrencilere ancak öğretme yöntemi ile kazandırılmaktadır.” (Bilen,1999).

Bu çalışmanın amacı kişinin kendini etkili ve doğru olarak ifade edebilmesini sağlayan konuşma becerisini geliştirmede görsellerle desteklenmiş altı şapkalı düşünme tekniğinin etkisini belirlemek ve konuşma öğretiminde kullanılan geleneksel yöntemlerle karşılaştırarak çıkacak sonuçlardan hareketle bu konu hakkında çeşitli öneriler sunmaktır. Çünkü konuşmada renklere bağlı olarak konuyu belirli bir düzen içinde sunmada altı şapka yöntemi önemli bir etkiye sahiptir. Görseller ise “özellikle somut düşünme çağındaki öğrencilere ele aldıkları konu hakkında yol göstermesi, yeni ve farklı ufuklar açabilmesi, öğrencilere eleştirel bakış açısı kazandırabilmesi açısından oldukça büyük bir önem taşımaktadır.” Bunların ikisinin birlikteliği etkili ve güzel bir konuşmada ve düşünmede öğrencilere yararlı olacaktır.

Varsayımlar

Araştırmanın varsayımları şöyle belirlenmiştir:

- 1- Araştırmanın uygulanması esnasında deney ve kontrol grubu öğrencilerinin dışsal etkenlerden eşit düzeyde etkilendikleri varsayılmaktadır.
- 2- Öğrencilerin bilgi formundaki her bir maddeye verdikleri cevaplar gerçeği yansıtmaktadır.

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada, görsellerle desteklenmiş altı şapka düşünme sisteminde faydalanılarak yapılan konuşma çalışmalarının öğrencinin konuşma becerilerini geliştirmeye etkisini belirlemek için ön test-son test ölçümlerine dayalı kontrol gruplu deneysel desen (Karasar: 2000) kullanılmıştır.

Araştırmada deneysel desenlerden “ön test-son test desen” kullanılmıştır. Buna karşın grupların ölçülen niteliklerle ilgili başlangıç noktalarının bilinmesine, böylece değişimin ölçülmesine ve test edilmesine olanak tanınması desenin kullanılabilirliğini artırmaktadır. Desen işlem koşulları (gruplar arası faktör) ve tekrarlı ölçümler (gruplar içi faktör) içerdiğinden seçkisiz atamanın olmadığı karışık bir desen olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk, 2009: 200).

Bu tür bir desende odak noktası sıklıkla, grupların birinde gözlenen değişimin diğerindeki değişimden ne kadar farklı olduğunun test edilmesidir. Yine uygulama öncesinde bağımlı değişkene ait ölçümler arasında varsa farkların bilinmesi, bunun istatistiksel yöntemlerle kontrol edilmesini sağlar (Büyüköztürk,2009: 201).

Burada gruplar arası ortalamaların karşılaştırılmasında “ilişkisiz Ölçümler İçin Mann Whitney U-Testi”, grupların kendi içinde ön test-son test karşılaştırmaları için ise “ilişkili Ölçümler İçin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi” kullanılmıştır

Araştırma Sürecinin İşleyişi

Bu araştırma Erzurum ili Palandöken ilçesindeki Polis Amca İlköğretim Okulunda uygulanmıştır. Uygulamaya başlamadan önceden deney ve kontrol gruplarında önceden hazırlanan (Orhan,2010) 33 maddeden oluşan “Konuşma Becerisi Gözlem Formu” uygulanmıştır. Bu form öğrencilerin konuşmaya başlama esnasında ve konuşmaya başladıktan sonra hangi tutumları sergiledikleri, düşüncelerini belirli bir düzen içinde aktarabilip aktaramadıkları, konuşmanın en önemli unsurlarından olan beden dilini nasıl kullandıkları, dili kullanma becerileri ve ikna kabiliyeti gibi tutum ve davranışları ölçmeyi amaçlamaktadır. Çalışmaya başlamadan önce deney

ve kontrol gruplarına bu form uygulanmış ve deney ve kontrol grupları açısından anlamlı bir fark bulunmadığından çalışmaya başlanmıştır. Çalışmaya başlamadan önce deney grubuna altı şapkalı düşünme tekniği hakkında bilgiler verilmiş ve nasıl uygulanacağı anlatılmıştır. Daha sonra bu yöntemin görsellerle nasıl kullanılacağı hususunda öğrenciler bilgilendirilmiştir. Çalışma ‘Bilim ve Teknoloji’ temasıyla ilgili olarak yapılmıştır. Kontrol grubuna geleneksel yöntem kullanılmıştır. Deney grubuna ise konuyla alakalı olarak görsellerle desteklenmiş altı şapka düşünme tekniği uygulanmıştır. Altı şapka düşünme tekniği için önceden şapkalar hazırlanarak konuşma esnasında öğrencilere bu şapkalar verilmiş ve bu şapkaları takmaları sağlanmıştır. Altı şapka düşünme tekniğini oluşturan her bir renk için önceden o renkle muhteva açısından paralellik gösteren resimle hazırlanmış ve uygulama esnasında öğrenci renge göre konuşurken o resim de öğrenciye gösterilmiştir.

Uygulama esnasında öğrencilerin takıldıkları noktalarda öğrencilere yardımcı olunmuştur. Öğrenciler sırasıyla beyaz, kırmızı, siyah, sarı, yeşil ve mavi şapkalar takılmış ve her şapkanın özelliğine göre konu hakkındaki düşünceler dile getirilmiştir. Bu arada öğretmen gerekli notlarını alarak “ Konuşma Becerisi Gözlem Formu”nu doldurmuştur. Sürecin sonunda deney ve kontrol gruplarına ön testte kullanılan “Konuşma Becerisi Gözlem Formu” son testte de kullanılmış ve uygulama sonlandırılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2011-2012 eğitim öğretim yılı Güz döneminde Erzurum ili Yakutiye ilçesindeki Polis Amca İlköğretim Okulu 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Deney grubunu 8/A, kontrol grubunu ise 8/B sınıfı öğrencileri oluşturmaktadır. Gruplar seçkisiz atama yolu ile belirlenmiştir.

Veri Toplanması ve Değerlendirilmesi

Görsel unsurlarla desteklenmiş altı şapka düşünme tekniğinden yararlanılarak yapılan konuşma çalışmalarının öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmedeki etkisini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada deney ve kontrol grubu öğrencilerinin konuşma becerilerini ölçmek amacıyla Konuşma Becerisi Gözlem Formu kullanılmıştır. Öğrencilerin konuşma çalışmalarını ölçmek amacıyla oluşturulan bu gözlem formundaki her bir madde için ders öğretmeni tarafından evet-3, kısmen2, hayır-1 puan olarak değerlendirilmiştir. Normallikten çok uzak veri setinin olması durumunda, iki bağımsız grupta, Eşit Varyanslı İki Ortalama Arasındaki Farkın t Testi ve Fraklı Varyanslı İki Ortalama Arasındaki Frakın t Testi uygulanır. Bu durumda, iki grubun aynı olduğunu test etmek için, Mann Whitney U Testi uygulanır. (Akgül, 2005: 214) t testi, hipotez testlerinde en yaygın olarak kullanılan yöntemdir. t testi ile iki grubun ortalamaları karşılaştırılarak, aradaki farkın rastlantısal mı, yoksa istatistiksel olarak anlamlı mı olduğuna karar verilir. Küçük örnekleme teorisi olarak da bilinen t dağılımı, küçük örneklerle de çalışmaya imkân verdiği için, araştırmacılar için büyük kolaylık sağlamaktadır. "t" testi örnek boyutunun küçük olduğu ve ana kütleyle ilişkin standart sapmaların bilinemediği durumlarda "t" dağılımından yararlanarak;

- İncelenen bir değişken açısından bir gruba ait ortalama değerinden önceden belirlenen değerden farklı olup olmadığının,

- İncelenen bir değişken açısından bağımsız iki grup arasında fark olup olmadığı ölçülür. (<http://www.istatistikanaliz.com/t-testi.asp>)

Bulgular ve Yorum

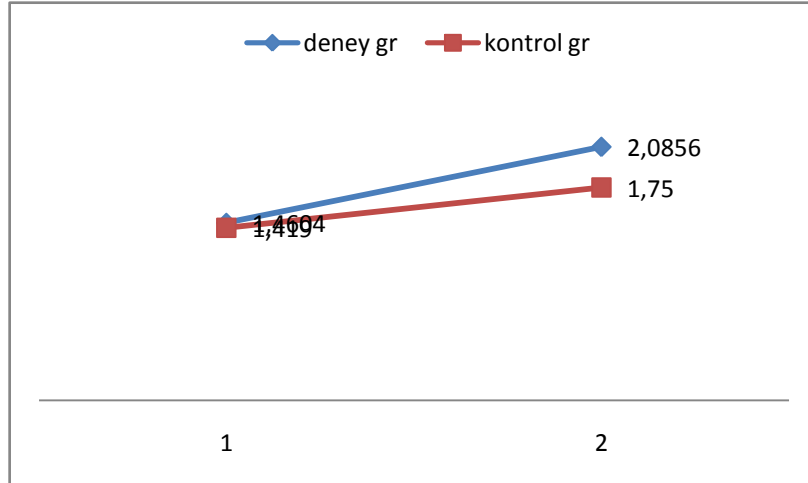
Tablo 1: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin ön test ve son test t testi değerleri

	Gruplar	Ortalama	Standart Sapma	SD	t	p
Ön test	Deney grubu	1,4604	,22183	70	,19446	0,402
	Kontrol grubu	1,4190	,19446			
Son test	Deney grubu	2,0856	,39925	70	4,5867	0,000
	Kontrol grubu	1,7500	,18259			

Tablo incelendiğinde uygulama öncesi deney ve kontrol grupları başarı seviyesi bakımından yakın değerlerde bir ortalamaya ($X=1,46$, $X=1,41$, $p=0,402$) sahipken Görsellerle Desteklenmiş Altı Şapka Düşünme Tekniğini ile ders işlenen deney grubu araştırma süreci sonunda kontrol grubuna göre olumlu yönde anlamlı ($p<0,005$) bir farklılık göstermiştir. Deney grubunun ön test ortalaması ($X=1,46$) ile son test ortalaması ($X=2,08$) arasında anlamlı bir farklılık oluşmuş fakat kontrol grubunda ise deney grubuna nazaran öğretim süreci sonunda yeterli bir başarı yükselmesi ($X=1,41$, $X=1,75$) olmamıştır.

Bu durum Görsellerle Desteklenmiş Altı Şapka Düşünme Tekniği konuşma becerilerini artırmada geleneksel yöntemle göre daha etkili olduğu sonucunu ortaya koymuştur.

Grafik 1: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin son test puanlarının karşılaştırılması

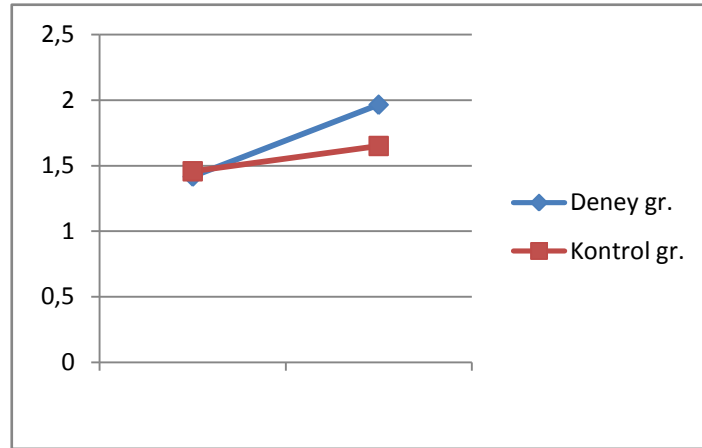
Uygulamanın başlangıç ve bitiş noktalarına ilişkin sayısal veriler değerlendirildiğinde yukarıdaki grafik ortaya çıkmaktadır. Bu grafikte de Görsellerle Desteklenmiş Altı Şapka Düşünme Tekniğinin uygulandığı deney grubunun geleneksel metodun kullanıldığı kontrol grubuna göre daha başarılı bir seyir izlediği açıkça görülmektedir.

Tablo 2: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin konuşma kurallarını uygulama amaç ve kazanımlarına ilişkin t testi değerleri

	Gruplar	Ortalama	Standart Sapma	SD	t	p
Ön test	Deney grubu	1,4167	,2023	22	-,452	0,655
	Kontrol grubu	1,4571	,2341			
Son test	Deney grubu	1,9635	,3147	22	2,748	0,012
	Kontrol grubu	1,6495	,2400			

Tablo 2 incelendiğinde “Konuşma Kurallarını Uygulama” amaç ve kazanımlarına ait “konuşmaya uygun ifadelerle başlar, bulunduğu ortama uygun bir konuşma tutumu geliştirir, standart Türkçe ile konuşur (şive ve ağız özelliklerinden uzak), Türkçenin kurallarına uygun cümleler kurar, karşısındakinin anlamakta zorluk çekmeyeceği bir hızda ve akıcı biçimde konuşur, konuşmasında nezaket kurallarına uyar, olayları ve bilgileri sıraya koyarak anlatır, konuşmasında sebep-sonuç ilişkisi kurar, konuşmasında amaç-sonuç ilişkisi kurar, tekrara düşmeden konuşur.” gibi becerilerin geliştirilmesinde Görsellerle Desteklenmiş Altı Şapka Düşünme Tekniğinin uygulandığı deney grubunun geleneksel yöntemin kullanıldığı kontrol grubuna göre daha başarılı olduğu görülmektedir.

Grafik 2: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin konuşma kurallarını uygulama amaç ve kazanımlarına ait son test puanlarının karşılaştırılması

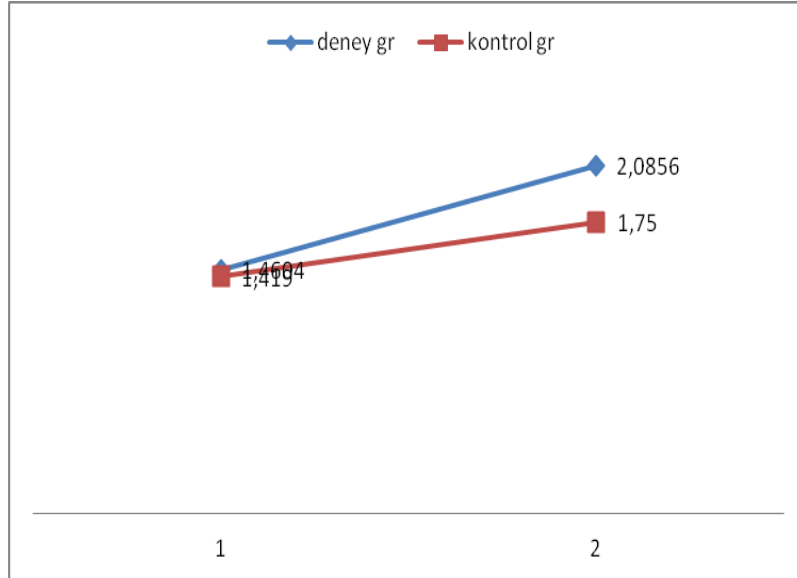

Turkish Studies

Tablo 3: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sesini ve beden dilini etkili kullanma amaç ve kazanımlarına ilişkin t testi değerleri

	Gruplar	Ortalama	Standart Sapma	SD	t	p
Ön test	Deney grubu	1,4061	,2448	8	,143	0,890
	Kontrol grubu	1,3818	,2903			
Son test	Deney grubu	1,8425	,3753	8	,607	0,560
	Kontrol grubu	1,7333	,1443			

Tablo 3 incelendiğinde “Sesini ve Beden Dilini Etkili Kullanma” amaç ve kazanımlarına ait ‘konuşma sırasında gereksiz hareketlerden kaçınır, uygun yerlerde vurgu, tonlama ve duraklama yapar, canlandırmalarda sesini varlık ve kahramanları çağrıştıracak şekilde kullanır, konuşurken nefesini ayarlar, işitilebilir bir sesle konuşur, kelimeleri doğru telaffuz eder, konuşurken gereksiz sesler çıkarmaktan kaçınır, yapmacıklıktan, taklit ve özentiden uzak bir sesle konuşur, sözleriyle jest ve mimiklerinin uyumuna dikkat eder, dinleyicilerle göz teması kurar, sözleriyle jest ve mimiklerinin uyumuna dikkat eder, dinleyicilerle göz teması kurar, konuşmalarında beden dilini kullanır.’ gibi becerilerin geliştirilmesinde Görsellerle Desteklenmiş Altı Şapka Düşünme Tekniğinin uygulandığı deney grubunun geleneksel yöntemin kullanıldığı kontrol grubuna göre daha başarılı olduğu görülmektedir.

Grafik 3: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin sesini ve beden dilini etkili kullanma amaç ve kazanımlarına ait son test puanlarının karşılaştırılması

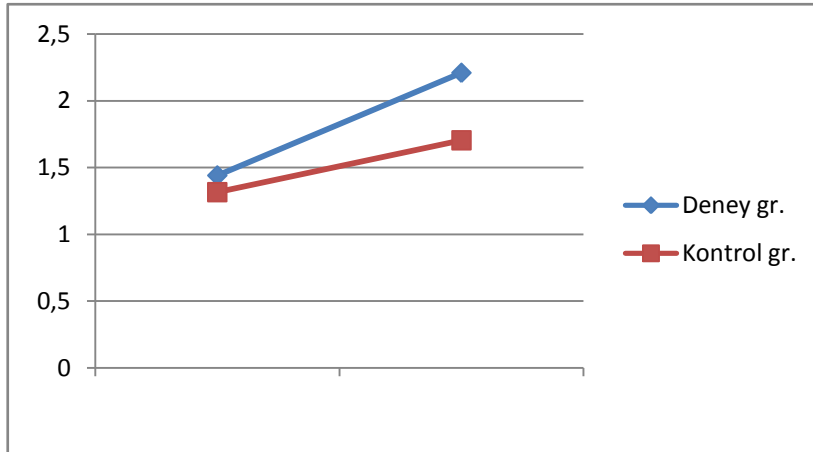
Turkish Studies

Tablo 4: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin hazırlıklı konuşmalar yapma amaç ve kazanımlarına ait t testi tablosu

	Gruplar	Ortalama	Standart Sapma	SD	t	p
Ön test	Deney grubu	1,4392	,2264	10	1,157	0,274
	Kontrol grubu	1,3142	,1370			
Son test	Deney grubu	2,2088	,1584	10	5,365	0,000
	Kontrol grubu	1,7020	,1686			

Tablo 4 incelendiğinde “Hazırlıklı konuşmalar Yapma” amaç ve kazanımlarına ait ‘konuşurken önemsenen bilgileri vurgular, sorulan sorulara doğru ve yeterli cevaplar verir, uygun görsellerden yararlanır, konuşma sırasında örneklendirmeler yapar, konuşmasında dikkati dağıtacak ayrıntılara girmekten kaçınır, konuşmasını belirlenen sürede ve teşekkür cümleleriyle sona erdirir, konuşma sırasında örneklendirmeler yapar, gerektiğinde dinleyicilere soru sorar, gibi becerilerin geliştirilmesinde Görsellerle Desteklenmiş Altı Şapka Düşünme Tekniğinin uygulandığı deney grubunun geleneksel yöntemin kullanıldığı kontrol grubuna göre daha başarılı olduğu görülmektedir.

Grafik 4: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin hazırlıklı konuşmalar yapma amaç ve kazanımları son test puanlarının karşılaştırılması

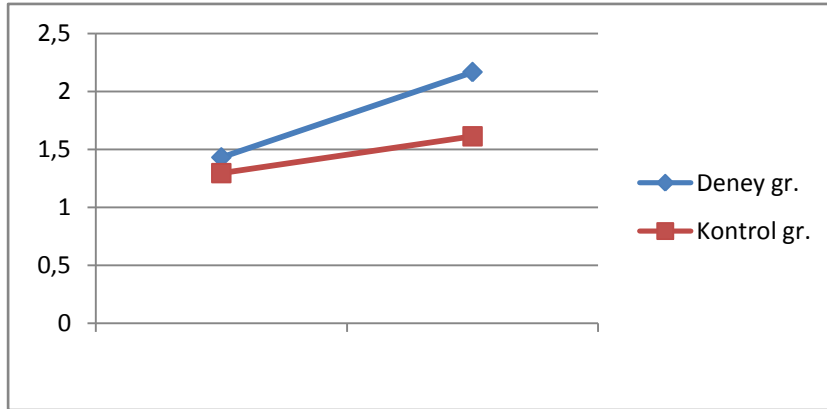

Turkish Studies

Tablo 5: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kendi konuşmasını değerlendirme amaç ve kazanımlarına ilişkin testi tablosu

	Gruplar	Ortalama	Standart Sapma	SD	t	p
Ön test	Deney grubu	1,4301	,2519	8	1,157	0,370
	Kontrol grubu	1,2951	,1346			
Son test	Deney grubu	2,1658	,1321	8	5,365	0,001
	Kontrol grubu	1,6121	,1592			

Tablo 5 incelendiğinde “kendi konuşmasını değerlendirme” amaç ve kazanımlarına ait ‘duygu, düşünce, hayal, izlenim ve deneyimlerini sözlü olarak ifade eder,’ becerisinin geliştirilmesinde görsellerle desteklenmiş altı şapka düşünme tekniğinin uygulandığı deney grubunun geleneksel yöntemin kullanıldığı kontrol grubuna göre daha başarılı olduğu görülmektedir.

Grafik 5: Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin kendi konuşmasını değerlendirme becerileri son test puanlarının karşılaştırılması

Sonuç ve Tartışma

Araştırmada elde edilen bulgulardan hareketle aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının uygulamaya geçilmeden önce konuşma becerisi ile ilgili olarak yapılan ölçümde her iki grubun da puanlarının birbirine yakın olduğu ve aradaki farkın istatistikî olarak anlamsız olduğu tespit edilmiştir. Uygulamanın ardından yapılan ölçümlerde ise her iki grubun puanlarında da olumlu yönde anlamlı artışlar olduğu görülmüştür. Dolayısıyla gerek kontrol grubunda uygulanan yöntemde gerekse deney grubunda işlenen görsellerle desteklenmiş altı şapka düşünme tekniğinde öğrencilerin konuşma becerilerinde anlamlı artışlar görülmüştür. Ancak, grupların son test ortalama puanlarına bakıldığında deney grubunun puanının kontrol grubundan daha yüksek olduğu gözlenmektedir. İki grubun son test puanları arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını test etmek için yapılan istatistikî işlem neticesinde deney grubu lehine sonuç elde edilmiş ve kontrol grubuna kıyasla deney grubu anlamlı derecede daha başarılı bulunmuştur.

Turkish Studies

Dolayısıyla görsellerle desteklenmiş altı şapka düşünme tekniğinden yararlanılarak yapılan konuşma çalışmalarının konuşma becerisini geliştirmede daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bütün dil becerilerinde olduğu gibi konuşma becerilerinin geliştirilmesinde de en önemli görev öğretmene düşmektedir. Çünkü öğrencilerin bu becerisini geliştirmek için kullanılacak yöntem ve teknikleri belirlemede en önemli karar verici uygulayıcı konumda bulunan öğretmenlerdir.

Orhan (2010:217) altı şapkalı düşünme tekniğinin öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmesine yönelik olarak:” Bütün bu sonuçlar incelendiğinde, araştırmanın temel amacı altı şapkalı düşünme tekniğinin öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmede etkili olduğu genel sonucuna varılmıştır. Böylece bu tekniğin derslerde bu becerinin geliştirilmesinde kullanılabileceği sonucuna varılmıştır.” diyerek araştırmamızda çıkan sonuçla paralel bir sonuca ulaşmıştır. Yine görsellerin dil becerilerini geliştirmede etkili olduğunu Kırbaş ve Orhan (2011:712)’de “Dolayısıyla görsel unsurlardan yararlanılarak yapılan yazma çalışmalarının yazma becerisini arttırmada daha etkili olduğu söylenebilir.” ifadeleriyle dile getirmişlerdir.

Uçgun (2007:8) “Konuşma Eğitimi Etkileyen Faktörler” adlı makalesinde “Konuşma becerisinin geliştirilmesinde çeşitli resim ve fotoğraflardan da yararlanılabilir. Öğrenciler, bu konuda yapacakları konuşmalarda hayal güçlerini de geniş ölçüde kullanırlar.” İfadesini kullanarak görsel unsurların konuşma eğitimi için önemli bir etken olduğunu dile getirmiştir. Bu da yaptığımız bu çalışmanın sonucuyla örtüşmektedir. Taşer (2000:27)’de konuşmayı tanımlarken konuşmanın görsel yönüne dikkat çekerek görsellerin konuşmadaki önemine değinir.”Konuşma, duygu, düşünce ve dileklerin görsel, işitsel öğeler aracılığı ile karşımızdakine iletmek, açıklamak, dışa vurmaktır.”

Öneriler

Bu çalışmanın sonuçları doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir:

1-Görsellerle desteklenmiş altı şapka düşünme tekniğinin konuşma eğitimi geliştirici bir etkiye sahip olduğu bu çalışma sonucunda görülmüştür. Bu teknik Türkçe/Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenlerince diğer dil becerilerinde de kullanılabilir.

2- Bu tekniğin uygulayıcısı olan öğretmenlere bu teknikle alakalı bilgilendirmeler yapılmalıdır.

3- Öğretmenler diğer dil becerilerinde ve yöntemlerde de görsellerden faydalanabilirler.

4- Görsellerle desteklenmiş altı şapka düşünme tekniği özellikle de soyut düşünemeyen öğrenci seviyelerine uygulanarak konunun somutlaştırılmasına ve dolayısıyla da anlatacaklarını daha etkili anlatabilmesine olanak sağlayacaktır.

5- Görsellerin seçimi sırasında öğrencilerin seviyelerine ve konunun içeriğine uygunluk göstermesine dikkat edilmelidir.

KAYNAKÇA

ADALI, O.(2003). *Anlamak ve Anlatmak*. İstanbul: Pan Yayıncılık.

AKINOĞLU, O., ERCİYES, G., GÜVEN, B., KILIÇ, A., KÖKSAL, F.,N., ORAL ,B., PALA,A., TAN, Ş.,(2007). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.

ARSLAN, M. (editör). (2007). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayınları.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/3, Summer, 2012

- AYBEK, B. (2006). *Konu Beceri Temelli Eleştirel Düşünme Öğretiminin Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme Eğitimi ve Düzeyine Etkisi.* (Doktora Tezi). Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- BİLEN, M.(1999). *Plandan Uygulamaya Öğretim.* Ankara: Anı Yayıncılık.
- BLEED, R. (2005). *Visual Literacy in Higher Education.* [Online];, at URL:<http://www.educause.edu/ir/library/pdf/ELI4001.pdf>. (e.t: 17.01.2012)
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. ÇAKMAK, E. K. AKGÜN, Ö. E. KARADENİZ, Ş. ve DEMİREL F. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları
- BİLEN, M. (1999). *Plandan Uygulamaya Öğretim*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- DEMİREL, Özcan-KIROĞLU, Kasım (2005), *Konu Alanı Ders Kitabı İnceleme*, PegemA Yayıncılık, Ankara.
- ÇAM, B. (2006). *İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Görsel Okuma Düzeylerinin Temel Dil Becerileri ve Akademik Başarılarına Etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir: Osman Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ERGİNER, E.(2000). *Öğretimi Planlama Uygulama ve Değerlendirme.* Ankara: Anı Yayınları
- ERGİN, A. ve Birol, C. (2000). *Eğitimde İletişim.* Ankara: Anı Yayıncılık.
- GANDER, MJ. ve GARDİNER, H.W.(1993). *Çocuk ve Ergen Gelişimi.* (Çev. B.Onur). Ankara: İmge Yayınevi.
- GÜNEŞ, F. (2007). *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma.* Ankara: Nobel Yayınları
<http://www.istatistikanaliz.com/t-testi.asp> (e.t: 31.05.21012 21.00)
- İŞMAN, A.(2003). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme.* İstanbul:Değişim Yayınları.
- KARASAR, N. (2000). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Nobel Yayın, Dağıtım.
- KARAALİOĞLU, S.K.(1987). *Yazmak ve Konuşmak Sanatı Kompozisyon.* İstanbul:İnkılap Kitabevi.
- KAVCAR, C.ve DİĞERLERİ.(1998). *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi.* Ankara: Engin Yayınevi.
- KIRBAŞ, A. ve ORHAN, S. (2011). Görsel Materyallerle Desteklenmiş Yazma Çalışmalarının Öğrencilerin Yazma Becerilerini Geliştirmeye Etkisi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 6/4 Fall 2011, p.705-714.*
- KORAY, Ö.(2004). *Yaratıcı Düşünme Tekniklerinden Altı düşünme Şapkası ve Nitelik sıralama Tekniklerinin Fen Derslerinde Uygulanmasına Yönelik Öğrenci Görüşleri XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı.* Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi. 6-9 Temmuz 2004.
- KORKMAZ, S. (1996). "Okulda Konuşma Eğitimi." *Çağdaş Eğitim.* 21(221).43- 44
- ORHAN, S.(2010). *Altı Şapkalı Düşünme Tekniğinin İlköğretim Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Becerilerini Geliştirmeye Etkisi.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Erzurum. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü)
- OZAN Ö. (2008). *Eğitim Amaçlı Çokluortam Uygulamalarına İlişkin Bir Değerlendirme Aracı.* ietc.home.anadolu.edu.tr (05.02.2012)

- ÖZBAY, M. (2006). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II*. Ankara: Öncü Kitap Yayınları.
- RICHARDS, J.C. (2003). *Currents trends in teaching listening and speaking. The Language Teacher*. Macquarie University, 16.
- WHITE, M. A. (1987). *Information and Imagery Education*, In: M. A. White (Ed.), *What Curriculum for the Information Age?* Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- SANKEY, M. D. (2002). *Considering Visual Literacy When Designing Instruction*, The e-Journal of Instructional Science and Technology, 5 (2). [Online]: URL:<http://www.usq.edu.au/users/sankey/Resources/article0602.pdf>. (e.t: 20.01.2012)
- SEVER, S.(1997). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*. Ankara: Anı Yayınları
- TAN, Ş. (2006). *Öğretimi Planlama ve Değerlendirme*. Ankara: Pagem A Yayıncılık.
- TAŞER, S. (2000). *Örneklerle Konuşma Eğitimi*. İstanbul: Papirüs Yayınları.
- UÇGUN, D.(2007). *Konuşma Eğitimi Etkileyen Faktörler*.Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı : 22 Yıl : 2007/1 (59-67 s.)
- UZUNER, S.; AKTAŞ, E.ve ALBAYRAK, L.(2010). *Türkçe 6, 7 ve 8. Sınıf Ders Kitaplarının Görseller (illüstrasyonlar) Açısından Değerlendirilmesi* . TÜBAR-XXVII-/2010-Bahar. ss.721-733
- YALÇIN, A.(2002). *Türkçe Öğretim Yöntemleri Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- YAVUZ, K, E..(2005). *Aktif Öğrenme Yöntemleri*. Ankara: Ceceli Yayınları.